

POST MORTEM RADKA MARTINA PERNIČKY

V době kdy redakce Sborníku připravovala do tisku číslo E 32 na rok 1987 a v něm na čelném místě také bilanci životního díla předsedy redakční rady řady E tohoto Sborníku docenta PhDr. Radka Martina Perničky, CSc., k jeho 65. narozeninám, přišla smutná zpráva o jeho náhlém úmrtí. Z připravované zdravotice, adresované budoucímu jubilantovi, se — žel — stal nekrolog o osobnosti, která zasáhla podstatnou měrou do života brněnského vysokoškolského prehistorického pracoviště, i do historie československé archeologie vůbec.

R. M. Pernička se narodil 25. března 1922 v Brně. Po gymnaziálních studiích jej čekalo totální nasazení v době neblaze proslulého Protektorátu, které přivedlo spolu s historickým vývojem za druhé světové války mladého studenta k marxisticky orientovanému proudu české inteligence. Po osvobození Československa Rudou armádou studoval R. M. Pernička klasickou archeologii a dějiny umění na brněnské filozofické fakultě. Zde také našel ihned po ukončení studia své pracovní uplatnění: působil nejprve jako asistent v semináři klasické archeologie, od roku 1954 pak jako odborný asistent a později jako docent na katedře prehistorie. Zde se jako nejbližší spolupracovník profesora Františka Kalouska značnou měrou podílel na budování pracoviště v době jeho největšího rozmachu a na nové marxistické koncepci studia oboru archeologie. Stál u počátků systematických terénních výzkumů katedry, organizovaných v té době s velkorysým rozletem v rámci velkomoravských hradisek ve Znojme-Hradišti a později v Břeclavi-Pohansku, na pravěké lokalitě u Těšetic na Znojemsku a na dalších nalezištích jižní Moravy.

Velmi záslužnou práci vykonal zesnulý v oblasti pedagogické. Po příchodu na katedru prehistorie postupně převzal rozsáhlý pedagogický úvazek témat z doby protohistorické (latén, řím, stěhování národů) i témat pomocných (numismatika, technologie pravěké výroby, terénní teorie a praxe, laboratorní praktikum aj.). Podílel se na výchově dlouhé řady politicky i odborně zdatných absolventů katedry, připravovaných v českých zemích i na Slovensku teoreticky i prakticky plnit náročné poslání archeologů a kulturních pracovníků v etapě vyspělé socialistické společnosti.

Působil také jako školitel aspirantů ve svém oboru a nemalé byly jeho zásluhy o postgraduální výchovu muzejních pracovníků z celé naší republiky.

Ve vědeckovýzkumné oblasti se R. M. Pernička orientoval především na osvětlení sociálně ekonomických vztahů společenstev rané doby dějinné na Moravě a ve střední Evropě vůbec. Organizoval a rozvíjel terénní archeologické výzkumy na lokalitách z doby římského císařství, např. v Prosiměřicích na Znojemsku, v Šitbořicích na Břeclavsku a konečně zejména u Hluku-Dolního Němčí na Uherskohradištsku. Shromažďoval zkušenosti na studijních cestách doma i v zahraničí (Maďarsko, SSSR, Itálie, Jugoslávie aj.), kterých pak využíval jak v práci pedagogické, tak vědecké. Stál u počátků Sborníku prací filozofické fakulty brněnské univerzity, jehož archeologickoklasickou řadu (E) sám téměř 20 let redigoval. Záhy získal vědeckou hodnost kandidáta historických věd a roku 1969 se na brněnské filozofické fakultě habilitoval pro obor archeologie rané doby dějinné a stal se docentem této fakulty.

Přes značné zatížení politickoorganizační činností a řídicími funkcemi nepřestal R. M. Pernička ani v publikační produkci. Jeho bibliografie čítá dlouhou řadu vědeckých studií, příspěvků, recenzí, a zpráv. Zaměřil se zejména na dobu římskou, zasáhl však i do jiných oblastí našeho pravěku a rané doby dějinné včetně slovanské archeologie a muzeologie. Zvláště je třeba zmínit se o jeho monografii *Die Keramik der älteren Römischen Kaiserzeit in Mähren* (Brno 1966), známou a citovanou i v zahraničí. Zpracovat a vědecky využít výsledky svých terénních výzkumů však již docentu Perničkovi dopřáno nebylo.

R. M. Pernička patřil k jednoznačně marxisticky orientovaným pracovníkům UJEP. Záhy po válce se stal členem KSČ a aktivně se účastnil únorových událostí 1948. Od té doby soustavně pracoval v četných stranických a odborářských funkcích. Jeho zásadové politické postoje se projeví zejména v letech 1968—1970; tehdy věnoval mnoho energie a sil konsolidačnímu procesu na naší univerzitě a v naší společnosti vůbec. Zastával funkce člena CV KSČ, proděkana filozofické fakulty, lektora a instruktora MěV KSČ apod. Roku 1970 byl postaven do čela nově zformované katedry archeologie a muzeologie FF UJEP, kterou vedl až do své smrti. Byl dále členem vědecké rady UJEP a její filozofické fakulty, zastupoval pracoviště v Československém národním archeologickém komitétu, byl členem Oborové komise při presidiu ČSAV, členem federální komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací, členem rady Encyklopedie československé archeologie, členem výboru Československé společnosti archeologické při ČSAV, členem výboru Moravského archeologického klubu atd.

Za veřejně prospěšnou práci se docentu Perničkovi dostalo řady vyznamenání. Byl nositelem pamětních medailí k 50. výročí KSČ, k 25. výročí Vítězného února a ke 40. výročí osvobození ČSSR Rudou armádou, byl dále Zasloužilým pracovníkem UJEP, nositelem stříbrné medaile UJEP, zlaté a stříbrné medaile filozofické fakulty, záslužné medaile Moravského muzea v Brně a dalších diplomů a čestných uznání.

Počátkem roku 1985 se začaly projevovat první příznaky onemocnění docenta Perničky. Postižený mu zpočátku nevěnoval větší pozornost. Snažil se dále přednášet, pracovat a plnit své další povinnosti. Svému okolí

nedával pocítit tíhu, která jej stále více svírala. Ani poté, kdy se dozvěděl o kruté diagnóze své choroby, nepropadl zoufalství či beznaději. Naopak: celou silou své osobnosti se ponořil do práce a s důvěrou v lékařskou vědu žil v naději, že se mu podaří dokončit rozpracované úkoly a završit slibně se klenoucí životní dílo. Ale neúprosný průběh choroby dospěl posléze k neodvratnému konci. 11. února 1986 se život Radka Martina Perničky zakončil. Uzavřela se i žeh jeho vědecké práce, jejíž bibliografie tím okamžikem dostala definitivní podobu.

Zesnulý představitel prehistorické vědy byl po celý život bezelstným člověkem čistého srdce. Nikdy nežil jen pro sebe, nýbrž vždy cítil především celospolečensky. Jeho odchod je ztrátou celé československé archeologie. Na katedře archeologie a muzeologie FF UJEP zůstane po Radku M. Perničkovi dlouho nezaplňená mezera. Členové naší obce archeologické, jeho spolupracovníci a žáci zachovávají jeho památku v trvalé paměti.

Vladimír Podborský

POST MORTEM RADKO MARTIN PERNIČKA

11. 2. 1986 ist Doz. Dr. Radko Martin Pernička, CSc., (geb. 25. 3. 1922) — Leiter des Lehrstuhls für Archäologie und Museologie der Philosophischen Fakultät der J.-E.-Purkyně-Universität — nach schwerer, unheilbarer Krankheit gestorben. R. M. Pernička studierte im Seminar von Prof. G. Hejzlar an der Philosophischen Fakultät in Brno die Fächer Klassische Archäologie und Kunstgeschichte. Nach der Promotion wirkte er im Seminar für Klassische Archäologie als Assistent, seit 1954 am Lehrstuhl für Prähistorie der Brüner Philosophischen Fakultät als Oberassistent, später als Dozent; hier ist er in den Jahren 1954—1968 zum nächsten Mitarbeiter von Professor F. Kalousek geworden. Lange Zeit war R. M. Pernička in der Kommunistischen Partei der Tschechoslowakei sowie in den gesellschaftlichen Organisationen und Fachorganisationen tätig. Im pädagogischen sowie im wissenschaftlichen Bereich konzentrierte sich Doz. Pernička auf die Frühgeschichte, bzw. auf die Römerzeit. Er führte systematische archäologische Forschungen in Prosimětice, Šitbořice und vor allem in Hluk-Dolní Němčí, Kr. Uherské Hradiště durch. Er publizierte viele wissenschaftliche Arbeiten, Berichte und Rezensionen (siehe die Bibliographie von R. M. Pernička, S. 10—13); als bedeutendste kann man seine Monographie Die Keramik der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren (Brno 1966) bezeichnen.

1. Římská stanice na Hradisku u Mušova na jižní Moravě, Brno 1940, disertační práce (nepublikováno)
2. Sovětský příspěvek k egejské absolutní chronologii, *Listy filologické* 74, 1950, 54—58
3. K. Majewski, Importy rzymskie na ziemiach słowiańskich, 1949, rec., *Listy filologické* 74, 1950, 316—319
4. Nouveau fragment de terra sigillata signé par Reginus, *AR III*, 1951, 62—63, obr. 42, 45
5. Jubileum prof. Hejzlara, *AR VI*, 1954, 811
6. F. Vaes—J. Mertens, La céramique galloromaine en terre sigillée d'Elewijt (Belgique), Brusel 1953, rec., *Listy filologické* 77, 1954, 136—137
7. S. J. Gąsiorowski, Badania polskie nad sztuką starożytną, Kraków 1984, rec., *Listy filologické* 77, 1954, 154
8. Katedra starověké kultury university v Brně. Zpráva o činnosti za stud. rok 1953/1954, *Listy filologické* 77, 1954, 262—264
9. De inscriptione Latina CIL X 6461, *Listy filologické* 78/1, 1955, 11—13, tab. VII (spolu s R. Hoškem)
10. Eine kleine Gruppe von Fundgegenständen aus Carnuntum, *Sborník filologický III/1*, Praha 1955, 178—182, tab. XIII—XIV (*Studia antiqua* Antonio Salač septuagenario oblata)
11. J. Frel, Počátky řeckého sochařství, Praha 1951, rec., *SPFFBU C 2*, 1955, 128—129
12. Nový přehled moderních bádání o egejské civilizaci, *Listy filologické N. Ř. III*, 1955, 293—296
13. Die römerzeitliche Siedlung bei Vícemilice in Mähren, *SPFFBU E 1*, 1956, 42—90, obr. 1—11 (spolu s F. Kalouskem)
14. Nález u rotundy v Plavči, *VVM 11*, 1956, 171—172 (spolu s A. Hudcem)
15. Právěké hradisko u Plavče (okr. Znojmo), *VVM 11*, 1956, 79—82
16. Ústav pro prehistorii University v Brně 1955—1956, *SPFFBU E 1*, 1956, 183 až 184
17. Nález mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I, Praha 1955 (red. P. Radoměrský—E. Pochitonov), rec., *SPFFBU E 2*, 1957, 181—183
18. Unbekanntes keramisches Material aus der römerzeitlichen Siedlung bei Vícemilice in Mähren, *SPFFBU E 2*, 1957, 9—22, obr. 1—3
19. Ústav pro prehistorii University v Brně 1956—1957, *SPFFBU E 2*, 1957, 171—174
20. Výboje starověkého Říma v Počunají, *Věda a život* 1957, 204—208, 4 obr.
21. Merovejské pohřebiště v Bavorsku, *SPFFBU E 3*, 1958, 156
22. Nález z doby římské na Znojemsku, *Podyjí* 1958, 69—73, 2 obr.
23. Římské nástěnné malby v Augsburgu, *SPFFBU E 3*, 1958, 155—156
24. Zur Verbreitung und Typologie der römerzeitlichen Ringschüsseln, *SPFFBU E 3*, 1958, 53—74, obr. 1—8

25. Ein Kinderbegräbnis im Gefäß und ein Grab mit der Ktténover Schafthalsaxt des Typs von Vétéřov aus der Bronzezeit in Mähren, SPFFBU E 4, 1959, 5—21, obr. 1—4, tab. II—III (spolu s V. Podborským)
26. Sídliště z doby římské u Olbramovic, SPFFBU E 4, 1959, 39—52, obr. 1—3
27. Ústav pro prehistorii University v Brně 1957—1958, SPFFBU E 4, 1959, 97—101
28. H. Dannheimer—G. Uibert, Die bajuwarischen Reihengräber von Feldmoching und Sendling, Stadt München, rec., SPFFBU E 4, 1959, 149
29. Novější nálezy římských antických mincí na Moravě, Moravské numismatické zprávy 6, 1959, 3—7, 1 tab.
30. Ústav pro prehistorii university v Brně v letech 1958 a 1959, Zprávy ČSSA při ČSAV III, 1959, seš. 1—2, 15—17
31. Nález antické mince u Prosiměřic na jižní Moravě, Numismatický sborník VI, 1960, 375
32. Počátky a rozvoj Marobudovy říše, SPFFBU E 5, 1960, 57—72
33. Eine unkathe Grabanlage der Glockenbecherkultur bei Prosiměřice, Südwest-Mähren, SPFFBU E 6, 1961, 9—54, obr. 1—11, tab. I—IV
34. Konference o době římské na Slovensku v září 1961, SPFFBU E 6, 1961, 303—304
35. Ústav pro prehistorii University v Brně 1959 a 1960, SPFFBU E 6, 1961, 223—228 (spolu s V. Podborským)
36. Werner Krämer, Cambodunumforschungen 1953-I, 1957, rec., SPFFBU E 6, 1961, 247—250
37. P. Karnitsch, Die verzierte Sigillata von Lauriacum Lorch-Enns, 1955, rec., SPFFBU E 6, 1961, 250—251
38. Die Reliefsigillata von Ovilava, Linz 1959, SPFFBU E 6, 1961, 252—254
39. Nálezy ze sídliště z doby římské v Oblekovicích-Bohumilicích, SPFFBU E 7, 1962, 98—100, obr. 11
40. Nové jihomoravské naleziště s materiálem z mladšího neolitu a z doby římské, SPFFBU E 7, 1962, 83—85, obr. 2—3
41. Rozrušený kostrový hrob v Šitbořicích, SPFFBU E 7, 1962, 100—101, obr. 12
42. Římskoprovinciální keramika v moravských nálezech. Referáty o pracovních výsledcích československých archeologů za rok 1961, část II, Smolenice 1962, 73—79
43. Starší doba římská na Moravě ve světle keramického materiálu I, II, kandidátská disertační práce, Brno 1962, 464 str., 86 tab. (nepublikováno)
44. Šedesát let profesora dr. Fr. Kalouska, AR XIV, 1962, 272—273
45. Tera sigilata z Vlčnova, SPFFBU E 7, 1962, 33—41, obr. 1—7
46. Zarchařovací výzkum na pohřebišti z doby římské u Šitbořic, okr. Břeclav, SPFFBU E 7, 1962, 95—98, obr. 10
47. M. Lamiová-Schmiedlová, Spony z doby římské na Slovensku, Nitra 1961, rec., SPFFBU E 7, 1962, 107—108
48. Milko Mirčev, Amfornite pečati ot Muzeja bb. Varna, Sofija 1958, rec., SPFFBU E 7, 1962, 120—121
49. Dva zlomky sigiláty ve sbírkách KP UJEP Brno, SPFFBU E 8, 1963, 140—141, obr. 15
50. Katedra prehistorie University J. E. Purkyně v Brně r. 1960 a 1961, Sborník ČSSA 3, Brno 1963, 162
51. Keramické nálezy pokročilé doby feudální z Tasova (okr. Třebíč), SPFFBU E 8, 1963, 143—144, obr. 17
52. K osídlení jihozápadní Moravy v době římské, Sborník AÚ ČSAV Brno II, 1963, 62—64, tab. XIX (Františku Vildomcovi k pětadesátinám)
53. Nálezy sigiláty na žárovém pohřebišti u Šitbořic, SPFFBU E 8, 1963, 138—140, obr. 13—14
54. Noricko-panonská spona z Krížovan nad Dudvážom, SPFFBU E 8, 1963, 137—138, obr. 12
55. Ojedinelý nález z Lednice (okr. Břeclav), SPFFBU E 8, 1963, 142—143, obr. 16
56. Římskoprovinciální keramika v moravských nálezech, SPFFBU E 8, 1963, 51—57
57. Diskusní příspěvek z konference v Liblicích. Referáty o pracovních výsledcích československých archeologů (současný stav studia pravěku), část II, Liblice 1964, 94—96, 97

58. Geografický rozsah a charakter osídlení Moravy v době římské, SPFFBU E 9, 1964, 53—65, mapa 1—6
59. Problematika studia pohřebišť a pohřebního ritu doby římské. Referáty o pracovních výsledcích československých archeologů, část I, Liblice 1964, 130—138
60. Moravská pohřebiště doby římské, SPFFBU E 10, 1965, 155—174, obr. 1—8
61. Nález mince císaře Trajána v Nových Mlýnech, SPFFBU E 10, 1965, 362, obr. 10
62. Nově objevená lokalita u Šitbořic, SPFFBU E 10, 1965, 360—361, obr. 9
63. Povrchový průzkum v prostoru Břeclav-Ladná, SPFFBU E 10, 1965, 343—348, obr. 1—2
64. Výzkum žárového pohřebiště z doby římské u Šitbořic v roce 1963, SPFFBU E 10, 1965, 357—360, obr. 8
65. Die Keramik der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren, Brno 1966, Spisy filozofické fakulty č. 112, 162 str., 66 tab.
66. Habitat de Prosiměčice (Moravie), Investigations archéologiques en Tchécoslovaquie — État actuel des recherches et leur organisation, Prague 1966, 209, 1 obr.
67. Néropole à incinération de Šitbořice (Moravie), Investigations archéologiques en Tchécoslovaquie — État actuel des recherches et leur organisation, Prague 1966, 209—210
68. Příspěvek k ornamentaci pomoravské domácí keramiky z doby římské, SPFFBU E 11, 1966, 37—42, obr. 1
69. Tombeau campaniforme à Prosiměčice près de Znojmo (Moravie), Investigations archéologiques en Tchécoslovaquie — État actuel des recherches et leur organisation, Prague 1966, 109—110
70. Zjišťovací výzkum u kostela sv. Jiljí v Brně-Komárově. (První předběžná zpráva), SPFFBU E 11, 1966, 142
71. K. Motyková-Šneidrová, Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen, Praque 1963, SPFFBU E 11, 1966, 143—144
72. Diplomní práce obhájené na katedře prehistorie UJEP v Brně v letech 1961 až 1965, SPFFBU E 12, 1967, 223—224
73. K problematice středoevropského vývoje hřebenů v době laténské a římské se zvláštním zřetelům k moravským nálezům, SPFFBU E 12, 1967, 63—79, obr. 1—4
74. Některé pozapomenuté moravské nálezy vztahující se k době římské, SPFFBU E 12, 1967, 224—228
75. Fragment antického kahánku z hradiska Pohansko, SPFFBU E 13, 1968, 207—209, obr. 8
76. Hrnčířská dílna ze sklonku II. století n. l. v Chrlících (okr. Brno-venkov), PV 1967, Brno 1968, 59—60, tab. 43—44
77. Nově objevená hrnčířská dílna z doby římské v Chrlících, SPFFBU E 13, 1968, 117—138, obr. 1—3, tab. XXIII—XXVIII
78. Žárový hrob z doby římské z Brna-Komína, SPFFBU E 13, 1968, 205—207, obr. 6—7
79. Archeologické svědectví o dávné minulosti Chrlíc a nejnovější nálezy. Chrlice ve vzpomínkách a dokumentech 1918—1968. Sborník vydaný vlastivědným kroužkem OB v Chrlících k 50. výročí vzniku republiky, 1969, 6—21, obr. 1—6
80. Další etapa výzkumu na žárovém pohřebišti z doby římské u Šitbořic, SPFFBU E 14, 1969, 282—284, obr. 11
81. Die Forschungen in Prosiměčice (Kreis Znojmo) in den Jahren 1956 und 1957 — Fundbericht, SPFFBU E 14, 1969, 125—179, obr. 1—16, tab. I—XVI
82. Na kruhu vytáčená keramika jířkovského typu z mladší doby římské v dosavadních výzkumech a literatuře, Sborník Josefu Poulíčkovi v šedesátinám, AÚ ČSAV Brno, 1970, 76—81, obr. 1—2
83. Nálezy z doby římské na lokalitě Prosiměčice II, SPFFBU E 15, 1970, 103—115, obr. 1—5, tab. XXI—XXII
84. K rekonstrukci vývoje keramiky v době římské na Moravě, SPFFBU E 16, 1971, 133—146, obr. 1—4, tab. XV—XVIII
85. Diplomové práce obhájené na katedře prehistorie UJEP v Brně v letech 1966 až 1970, SPFFBU E 17, 1972, 141—143
86. Doktoráty z archeologie dosažené na filozofické fakultě UJEP v Brně v letech 1966—1970, SPFFBU E 17, 1972, 139—140

87. K otázkám zpracování nálezů z doby římské a ke klasifikaci kolečkované ornamentace, ČMMB LVII, 1972, 83—103, obr. na tabulkách
88. Sondážní výzkum v prostoru Hluk-Dolní Němčí, SPFFBU E 18—19, 1973—1974, 169—180, obr. 1, tab. XXIII—XXVIII
89. Katedra prehistorie, Ročenka Univerzity Jana Evangelisty Purkyně 1968—1975, UJEP v Brně 1976, 664—669
90. Doktoráty z oboru archeologie dosažené v letech 1971—1975 na filozofické fakultě UJEP v Brně, SPFFBU E 22—23, 1977—1978, 271—272
91. Příspěvek archeologů k oslavám Vítězného února, Universitas 1978, 86
92. Sídlištní objekty z doby římské v Hluku-Dolním Němčí, Současné úkoly československé archeologie (Referáty z celostátní konference československých archeologů, Valtice 1978), Praha 1981, 74—79, obr. 1
93. Diplomové práce obhájené na katedře prehistorie FF UJEP v Brně v letech 1971 až 1975, SPFFBU E 25, 1980, 273—276
94. Výzkum archeologické lokality mezi Hlukem a Dolním Němčím v letech 1972 až 1979, Slovácko XXII, 1980, 41—59
95. Použití geofyzikálního průzkumu při výzkumu v Hluku-Dolním Němčí, SPFFBU E 26, 1981, 29—41, plánek 1—4
96. Muzeologický seminář, Universitas 1983, 90—91
97. Laténské osídlení Hlucka a jihovýchodní Moravy, SPFFBU E 29, 1984, 131—142, obr. 1—3
98. Nové neolitické sídliště v Hluku?, SPFFBU E 29, 1984, 229—232, obr. 4—5
99. Keramika jiříkovického typu zdobená vodorovným žlábkováním, SPFFBU E 30, 1985, 81—101, tab. XXI—XXII
100. Muzeologický seminář 1983 — Úvod, Muzeologické sešity — Supplementum 3, 1985, 8—9
101. Nález spony z doby římské u jeskyně Kůlna, okr. Blansko, SPFFBU E 30, 1985, 165—167, obr. 6
102. Proces realizace a zkvalitňování postgraduálního studia muzeologie na filozofické fakultě UJEP v Brně, Muzeologické sešity — Supplementum 3, 1985, 71—82
103. Laténský objekt na lokalitě Hluk-Dolní Němčí, SPFFBU E 31, 1986, 69—96
104. Katedra archeologie a muzeologie, Ročenka Univerzity Jana Evangelisty Purkyně 1975—1985, UJEP v Brně 1986 (v tisku)

Sestavila Doubravka Ševčíková

